

KÖZMŰVELŐDÉS.

Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat heti közlönye.

MEGJELENIK MINDEN SZOMBATON.

Előfizetési díj:	
Egész évre	4 fit.
Félévre	2 „
Negyedévre	1 „

A társulat minden rendű tagjai
a lapot tagdíjaikért kapják.

A lap szellemi részét illető cikkek a szerkesztőségnek, az előfizetési pénzek a pénztárnoki —, az esetleges reklamáziók pedig a kiadóhivatalnak küldendők.

„Egyházpolitikánk.”

I.

Ezen cím alatt került ki a múlt napokban egyik gyulafehérvári nyomdából egy brosjur, mely úgy tartalma mint irányánál fogva fölthívja katolikus részről a közfigyelmet. A mai egyházpolitikai harcoknak nem első és azt hisszük nem is utolsó röpirata, melyeket az ember ha mind végig olvas, a 40-es vallásküzdelméit látja megújulva. S valóban államférfiaink szóvitája a parlamentben, az az elkeseredett irodalmi harc a napi sajtóban és a szakközlönyökben, valamint a társadalom általános érdeklődése főaránytól elkezdve az utolsó földmívelőig, — a 40-es évek valláspolitikai képét festi mind. A különbség csak az, hogy míg akkor egyik felekezett a másik feletl igyekezett előnyöket biztosítani magaszámára az országgyűléseken, addig ma a már mindent elnyelő állami hatalom provokálja harezra a pozitív kereszténységet egyedül képviselő katholicizmust. Nem elég, hogy közjogi előnyeit törölte el, — újabb reformjavaslataival hitelvit is bolygálni kezdi.

Ennek a harcznak okait, előzményeit, kifejlését egészen a jelen stádiumig írja le Spectator röpiratának első felében.

Hogy a protestantizmus a száma és vagyoura gazdagabb katolikus egyház nyakára nőtt, — azt a katolikusok induloneziájának és politikai gyávaságának tudja be. Okozza a püspöki kart is, mert alkotmányos államcletünk és parlamentáris kormányformánk sajátságait figyelmen kívül hagyva — tétlenül nézte az országházban a 15 éves Tisza-regimé alatt naggyá nőtt egyházellenes áramlatot; s a helyett, hogy ellenzéki álláspontra helyezkedve egy erős kath. pártot küldött volna be a parlamentbe, — a szabadelvű, látszólag indifferens kormány 'ojális támogatója volt. Leírja a magyar sajtó pusztításait valláserkölcsi téren, s ennek kapcsán megleczkézteti a kath. sajtó egyetlen képviselőjét a „Magyar Allamot”, mint a mely műveletlensége mellett még intolerans is.

Pálezát tör a mai választási rendszer fölött, melyben erőszak alkotja meg a közvéleményt. Elmondja nézetét az állami anyakönyvezés, zsidórecepczió és a vallás szabadgyakorlatáról. (Spectator „vallás szabadságról” benyújtott törvényjavaslatot emleget, persze tévesen; mert a kultuszminiszter által benyújtott törvényjavaslat nem a „vallászabadság” hanem „a vallás szabad gyakorlata”-nak címét viseli. E kettő között pedig nagy különbség van ám!)

Günyosan aposztrófálja a kormányt, mint a mely apodictice hirdeti, hogy reform javaslataiban nincsen s nem is lesz semmi dogmaellenes, s így a püspöki kar fölé emelkedve hitelvek feletti illetékességét proklamálja.

Mindeddig egy felfogásában alapos, ismereteiben szakszerüen tudományos, s fejtegetéseiben következetes íróval találkozzunk, ki egy komoly, biggadt politikus benyomását teszi ránk. De ezzel aztán az egész kép megváltozik. Kifejti ugyanis az egyház álláspontját a házasság szentségét illetőleg, s a vége felé áttér a házassági jognak állami rendezésére; s ekkor egyszerre csak megbomlik logikája. Sajnálattal kell tehát konstatálnunk, hogy e pontnál már teljesen elválnak utaink.

Egyébiránt tanulmányának legfőbb érdekessége abban áll, hogy nem csupán a küzdők szerepét viszi, de egyuttal útát, módot is jelöl a kibontakozás felé, minthogy visszavonulót fujni többé már nem lehet. Teszi pedig mindezt tiszta egyenes meggyőződésből, katolikus öntudattal, de szerény véleményünk szerint téves felfogással, midőn a kibontakozás utját és alapját hitelvi sérelem és állami érdekek koczkrátása nélkül véli megtalálhatónak. Nagy szó is ez! Unikum a békéltető kísérletek között. S valóban e rész futólágos áttekintése után az ember szinte hinni kezd szavaiban, ha csak felfogásának specialitása nem késztené arra, hogy mélyebben tekintszen szemei közé. Ekkor aztán belátja, hogy okoskodása látszólag a mennyire fülbemászó és megkapó, lényegében annyira téves és szimplieiter dogmaellenes, mitől pedig szerző erős katolikus meggyőződésénél fogva tanulmányának minden sorában csakugyan visszaborzad.

Ennek kimutatása jelen soraink czélja; de egyuttal indokolása annak is, hogy az ujabb egyházellenes mozgalmak között — miért hallgatott lapunk mindezekig? Vártuk ugyanis, míg az egyházpolitikai reformjavaslatok koronája — a polgári házasságról szóló törvényjavaslat is nyilvánosságra jön, hogy aztán megszabassuk a harc mindazon irányait, melyeket a kormányynyal szemben követni fognak.

De mert épen egy — városunkban, hozzá még egyházunk védelmére megjelent, katolikus meggyőződés sugallta röpiratban találkozunk téves hitelvi felfogással: ezzel szemben lapunknak hallgatnia nem szabad.

Spectator nagyon helyesen fejezi ki a katolikus hitet, midőn azt mondja, hogy a polgári házasságkötés egyetlen formája sem egyeztetthető össze az idevágó dogma lényegével. Egyuttal jelzi is a polgári házasság behozatalában nyilvánuló

felfogást és törekvést, melynek igazi lényege: — a házassági ügyekben való teljes független polgári jogérvényesítés. Nem az a tulajdonképeni cél — mondja Spectator — hogy a házasságok polgári formák közt keletkezzenek, hanem hogy polgári törvények által szabályoztassanak; nem az, hogy polgári funkcionáriusok diszelegjenek a menyekzőkön, hanem, hogy polgári bíróságok ítélhessenek a házassági bonyodalmak fölött.

„Ezeket pedig — folytatja tovább — a polgári házasság utján, a hitelvek teljesen érintetlen hagyása mellett valószínűsíteni meg, merő lehetetlenség.”

„Haec est quoque fides nostra!”

De itt következik aztán az a passzus, mely röpiratának tulajdonképeni lényegét képezi, melyben kivezető utat jelölt, s melynek okoskodása és célja éppen az előzményeknél fogva teljesen érthetetlen.

Mert hiszen kibékíteni a két ellentétes érdeket, az állami hatalom jogkörét az egyházzal, még pedig úgy, hogy a polgári házasság elejtésével — házassági ügyekben az államot megillető szuverénitás is függetlenül és szabadon érvényesüljön a dogmák legkisebb sérelme nélkül: — szerintünk nem egyéb, mint fából vaskarika.

Pedig ezen töri magát Spectator bölcsesége.

Azt mondja ugyanis: „az állam jogosult céljait — a házasságoknak polgári törvények általi szabályozását és a házassági bonyodalmaknak polgári bíróságok utján való elintézését — a dogmák legkisebb bántása nélkül is teljesen elérheti, csak tegyük irányelvűvé ezt; adjátok meg az államnak, mi az államé s az egyháznak azt, mi az egyházé.”

Okoskodási rendszere egy nagyon érdekes és felette finom teológiai distinkción alapul.

Hogy azonban valláspolitikai bölcsesélet érdemlegesen bírálhassuk el: halljuk fejtegetéseit szószó szerint:

„Az egyházi: a házasság szentsége, ennek úgy szerződési mint szentségi elemeiben, együttesen felfogott egész terjedelmében, minden etikai, vallási és egyházi momentumával, csorbitatlanul.

„Az államé: a polgári jogviszonyok feletti teljesen független törvényhozás és bírászkodás; s így ennek folytán pro foro externo kizárólag állami szempontok szerint való megállapítása a családjognak, a polgárjogilag hatálylyal bíró családalkotás alapjának, feltételeinek és érvényének; a polgárjogilag törvényes családi közösség fennállásának vagy megszűnésének, s ezek összes jogkövetkezményeinek, a családtagok egy köz (ennek a szónak illetékességét e helyen nem igen kapiskáljuk) mint magánjogi jelentőségű állása, kölcsönös jogai, kötelességei és öröklési jogi tekintetében.

„Ez két egészen különböző körbe esik, melyek, ha helyesen helyezük el őket, egymást sohasem fogják metszeni.

„Az egyház nem a házasságban élő felek családi viszonyát, hanem csak a házasságnak a felek egyházzal szabályozott kölcsönös akaratnyilvánítása utján való megkötését; tehát: nem a házasság élet állapotát, hanem a házasságkötés cselekményét tekinti szentségnek, mely által az isteni kegyelem megszerzettetik.

„Az államnak, a végett, hogy családjogi rendszerét tetésze szerint felépítse, teljességgel nincs szüksége arra, hogy a családi életre lépés cselekményét maga részére vindikálja. Ez a társaséletre lépő felek dolga, kik teljesítik azt saját vallásuk elvei szerint, vagy ha ezt a körülményeknél fogva

nem tehetik, vagy nem akarják, akkor e vallásos elvektől függetlenül. Az államnak saját szempontjából és jogkörében csak az lehet érdeke és feladata: hogy megszabja azon feltételeket, melyek alatt a társas életet, mint jogi jelentőséggel bíró állapotot, államilag törvényesnek s jogkövetkezményekkel bírónak elismeri, úgy azon eseteket is, melyekben azt a törvény előtt megszüntetnek tekintve; hogy megkövetelje miszerint az összes családalkotások, valamint a gyermekek születése, ugyszint az elhalálozások és a családi viszony törvényes megszüntetése vagy semmisnek nyilvánítása, mindezek időpontja tekintetében is pontosan bejelentve és könyvelve legyenek az állam e végre rendelt közegei előtt, és hogy az ezekre vonatkozó összes ügyekben a judikatúrát az ő bíróságai gyakorolják.

„Hogy aztán mikép fogják ezt fel az egyházak, mikép anyakönyvezik hiveiket, miként bírászkodnak házassági ügyekben, ez mint tisztán vallásos jellegű s a lelkiismeret benső forumára irányadó dolog az államra nem tartozhatik.

„Egy szóval, maradjon meg az egyháznak a szentség, az államnak a családi jog egymástól függetlenül, szabadon s egész teljességében.

„Mindez teljesen megvalósítható, ha a polgári anyakönyvezés célszerű szervezése után családjogokat nem a házasságra, melyet egészen a vallásnak hagyunk fenn s még az elnevezésnél sem usurpálunk, hanem a törvényes családalkotásnak az állami anyakönyvek által konstatált factumára alapítjuk.”

Ez, Spectator szerint, az a fejnebb kifejtett közvetítő elv, melynek egyedüli alkalmazása teszi lehetővé nemcsak a családi jognak államilag független kodifikációját, hanem a dogmák sérthetetlen fennmaradását. Spectator ezen elvből le is vonja a gyakorlati konzekvenziákat, mint általános szabványokat — keretül egy ily szellemben szerkesztendő törvényjavaslathoz.

De hogy mi közünk mindezekhez, — azt majd a jövő számban fogjuk kifejteni.

(Folyt. köv.)

A kolozsvári belvárosi róm. kath. 6 külön osztályú elemi leányiskola hittani tananyagának részletes óraterve az 1893—94. tanévre.

Összeállította: *Tózsér L.**

I. oszt.

Szept. 1—7-én Beiratkozások.

„ 8-án: Ünneplés „Veni Sancte.”

„ 12-én: Ismerkedés, szokatás; Istenről röviden, imádságról, kereszttetés. — Kisasszony tünnepe és Mária nevenapja alkalmilag megmagyarázva.

„ 15-én: Miatyánk és Üdvözet emléztetése rövid értelmezés után.

„ 19-én. Hiszekegy emléztetése.

„ 22-én. Étel előtti és utáni rövid versima.

„ 26-án. Reggeli ima: „Oh édes . . .” beemléztetése.

„ 29-én. Esteli ima: „Előbb hogy sem” emléztetve. Rózsafűzér tünnepe alkalmilag.

* 1893 nyarán, még mint kolozsvári káplán. Több-kevesebb módosítással felhasználhatja minden hitelező.

- Októbr. 3-án. Istenről általában, káté 16, 18, 20, kérdései emléztetve.
- „ 6-án. Szentháromság Jézus megkereszteltetése alapján kifejtve; káté 21—24; 27—31. kérd.
- „ 10-én. Világ teremtése a biblia nyomán; 6 nap káté 32—34. kérd.
- „ 13-án. Az első ember teremtése biblia nyomán; káté 46—47, 49, 50, 51.
- „ 17-én. Bűnbeesés biblia nyomán; káté 52—54.
- „ 20-án. Az angyalokról 39. 40. 44. 45. emléztetve.
- „ 24-én. Gábel közzönti Máriát. Urangyala, advent jelentősége. Gyümölcsoltó.
- „ 27-én. Jézus születése biblia nyomán; káté 56, 60, 61, 62. kérd. Karácsony.
- „ 31-én. Három sz. királyok; Mindenszentek ünnepe és Halottak napja. Aprósz.
- Nov. 3-án. A 12 éves Jézus a templomban; alkalomilag a templom részéről minden megmutogatva (jó idő esetén); 63. kérdés.
- „ 7-én. Jézus megkeresztelése — keresztség. Szentháromságról ismételt.
- „ 10-én. Jézus tanítványokat választ, tanít; káté 64—65.
- „ 14-én. Kánai menyegző — a házasságról. A gyermekeket megáldja.
- „ 17-én. Kafarnaumi századosról — utolsó kenet.
- „ 21-én. Naimi ifju. Lázár.
- „ 24-én. Jézus ünnepélyes bevonulása Jeruzsalembe; virágvasárnap; kórmenetekről.
- „ 28-án. Utolsó vacsora; miséről, oltári sz. áldozás. Nagyesütörtök.
- Decz. 1-én. Jézus szenvedése, halála; káté 69, 71, 72. Nagy-péntek.
- „ 5-én. Jézus eltemetése, feltámadása, husvét; káté 73—74. Szeplőt. Fogant. ünnep.
- „ 12-én. Jézus menybemenetele, káté 75. kérd. Aldozó csütörtök; egyházi rend.
- „ 15-én. Jézus mint itélő bíró, káté 76—79.
- „ 19-én. Jézus születése ism. Karácsonyfa, Betlehem, éjféli mise.
- Jan. 9-én. Káté 79—81. kérdése. Ujév. Vizkereszt.
- „ 12-én. 82—85. kérdések. Jézus nevenapja.
- „ 16-án. A szentlélek eljövetele biblia szerint; bérmálásról röviden; pünkösöd.
- „ 19-én. Káté 86—89. kérdései.
- „ 23-án. Az apostolok predikálnak; az anyaszentegyházat megalapítják; 90. kérdés.
- „ 26-án. Az anyaszentegyház feje, kormányzói, tagjai; pápa, püspökök, papok, egyházi rend szentsége (felszentelés.)
- „ 30-án. Káté 1—3 kérdése. Gyergyaszentelő B. A.
- Febr. 9-én. 1. 2. 3. főigazság; káté 4—6 kérdése; nagybüjt.
- „ 12-én. 4. 5. 6. főigazság, káté 7—9 kérd.
- „ 16-án. 102. 104. 107. 108. kérdések.
- „ 20-án. 109. 111. kérdések.
- „ 23-án. 111. kérdés ism. 112. kérdés emléztetése.
- „ 27-én. Két kötötta, I—III. parancs emléztetve.
- Márcz. 2-án IV—VI. parancs emléztetése.
- „ 6-án VII—X. parancs emléztetve.
- „ 9-én I—III. parancsok értelmezése
- „ 13-án IV—X. parancsok értelmezése.

- Márcz. 16-án Az anyaszentegyház I—III. parancsa; virágvasárnap, nagyhét.
- „ 20-án. Az anyaszentegyház IV—V parancsai; husvét ünnepe, piros tojás, szentelt ételek.
- „ 29-én Káté 146. kérdése; a malasztról.
- Apr. 3-án Szentségekről 167—169. kérdések.
- „ 6-án Keresztség; bérmálás, 170. 172. 173. kérd.
- „ 10-én Oltáriszentség, 175—180. kérd. miséről.
- „ 13-án Penitenciatartás; áldozás 186—189. kérd.
- „ 17-én Utolsó kenet; egyházi rend, házasság.
- Apr. többi óráiban, május és június hónapokban ismétlés, az előforduló ünnepek magyarázata; június végén aztán jó vizsga.

(Folyt. köv.)

A bányavidéki róm. kath. esp. kerület plebániáinak rövid története.

Irja: Kovács Gyárfás.

(Folytatás.)

F. Topánfalva, 8. Misszió. A régibb időkben a kincstári hivatalnokok inkább csak katolikus vallásukból állván, ezen hivatalnoki családok lelki szükségletének kielégítésére szervezetett itt 1779-ben a plebánia. Ujabb időkben más vallásúak is lehetvén kincstári tisztviselőkké, és nem lévén itt más magyar jellegű templom: az jelenleg az itteni különböző vallású, de magyar ajkú tisztí és altisztí személyzeteknek is a vallásiakban közös szent hajlékává lett az Urvasár- és ünnepnapjain. Így tehát kis templomunk a magyarság közös vallási igényeit elégítvén ki: mindnyájunknak mintegy közös vallási menhelyét képezi ezen havasok között. És éppen ebben teljesíti e plebánia egyik hivatását. De másrészt a havasokban elszórtan élő katolikuság s általán magyarság védvázat képezi, a mennyiben, a mióta a templom emeltetett, már nem igen fordul elé eset, hogy egyes magyar származású a nagy oláh tenger és vallás által elnyellessék, mint hajdan, midőn a Bedők, Botok, Buzgárok, Kicsidek, Radákok, stbből Béden, Bota, Buzgariu, Kicsida, Radáku s más efféle hangzású elkorcsulások történtek. Tehát megtartani a magyart magyarnak s védeni egyes oláh vallási elcsenésektől a hiveket: ez a hivatása, missziója az itteni lelkeseknek. E hivatást akkora fontosságnak tartja az Emke is, hogy e cél érdekében 100 frt évi segélyben részesíti a lelkeszt, kiknek kötelessége évenként örszemlentakat tenni a havasokban élő magyar nyája között, nehogy ezek a farkasok ortvátadásai által nemzeti és vallási ügyeikben veszedelmeztesse. Ezekben nyilvánul az itteni plebánia hivatása:

9. *A plebánia az idők viszonyosságai között.*

E plebánia is két zivatart állott ki — a Hóra-lázongás és az 1848—49 évi forradalom csapásait.

A Hóra-világra vonatkozólag Benkő József „Az 1784-ben támadott oláh zenebonák leírásában” Topánfalvát illetőleg így ír: „A zenebonába egyik nevezetes előjáró, Krisán Dsurs nagyobb részét a zenebonásoknak Mihe-

lyenből vezérelte a Blezsenyi határszélbe Platinis nevezetű helyre, a holott erős hittől egybeesküdtek, hogy azon utjokba egy láb magyart és tisztet nem hagynak különben életben, hanem a kik görög-rómaival nem egyesült vallásra állanak. Mely egybeesküvés után Szent András hávának 5-ik napján, a második előljáró Horja, nagy sokasággal beültött Topánfalvára, itt a királyi jószágispán házait majd fundamentumból elrontották, a jószág leveleit a vízbe hányták, a jövedelempénzt az aranyváltópénzzel együtt elpredálták, a pénzéket felverték, korsomabort, égett bort elvesztekgették; mindegyütt itt Topánfalván a királyi tárbáznak mintegy 10000 német forintig való kárt okoztak.⁴

„Ugyanitt az aranyváltó Bisztrai Györgyöt megfosztották, csak egy ingbe-lábravalóba hagyván. A rómaival egyesült görög vallású Esperestet Pópa Avrahámot személyében ugyan nem bántották, de mindenétől megfosztották, azon helységbeli Szent-Ferenc szerzetes pap házát a templommal együtt egybe rontották.“

Hogy mily félelem és gyöttrődés között voltak pedig általában a magyarok — (a katolikusok), köztük Bathyáni Ignáz püspöknek 1785. január 17-én kelt főpásztori leveléből is, mely szerint (— noha már megelőzött év december 27-én Horát és Kloskát elfogva, ezzel a lázadás eltojtatott —) a hívek még mindig bujkálnak, barlangok s más rejtőhelyeken keresnek menedéket; nem mernek baza felé térni: miértis engedélyt ad a papoknak: „ubicunque vos contigerit esse in sylvis sive in speluncis, aut cavernis terrae. Sacrificium missae vobis celebrare liceat.“

Sőt, mivel a püspök panaszkodik: non possumus non ingemiscere, dum mente revolvimus, fuisse ex Oviculis nostris cumque miserae hujus vitae amore ductae profano se polli Baptismo adiserunt, alios per simulationem iniquam Schismatici nomen dedisse, alios veterum libellatorum renovantes pusillanimitatem chyrographum mortis et damnationis accepissé —: ebből nemesak a következik, hogy sokan a félelem miatt hittagadók lettek, hanem az is, hogy újabb bitökben meg is maradvá: az ily hittagadók is részben magvai lettek a ma is magyar hangzású oláh vallású koresesaládóknak, melyek után sokan székelj és magyar eredetnek tartják a móczot.

Tehát a Hóra világ nemesak anyagiakban, hanem még „in fide“ is az itt elszórtan élt katolikuságnak veszélyére volt, de erről numericus adatokkal nem rendelkezem. De tény, hogy az eloláhosodott magyar nevű családok tetemesen beszélnek, hogy régen több volt itt a magyar és katolikuság. Ezek visszahódítása, most a lehetetlenségek közé tartozik, mert az oláh, vallási felfogásai és nemzeti öntudatának érzetében, sokkal szívósabb és ragaszkodóbb, hogy sem nemzete és vallásától elpártolna. Nála még a reformáció erőködése is hajótörést szenvedtek. —

Az 1848—49 évi eseményekről röviden következőleg tudok megemlékezni:

Topánfalván a forradalom alatt Kapatán Márton plebánoskodott (Lásd a 3-ik pont alatt a lelkészeket). Szelid és esendes természetű viseletével vallás és nemzetiségi különbség nélkül közszeretetlen állott; azért sem a templom, sem pedig a plebániának nem történt semmi baja. De ebben mint a most is élő akkori kántor Szabó Péter állítja nagy része volt akkori kineztári uradalmi orvos Kalcher Vinczének is, ki

Jankuval a havasok királyával személyes ismeretségben levén, e révén Janku örökkel vétette körül a papi lakot; sőt az oláhságnak nyíltan megparancsolta, hogy a pap házába Topánfalva és környékéről menekült magyaroknak ne legyen semmi bántódásuk. Mindössze is e plebánia területén (Bisztra fiók-községben) csak öt magyar legyilkoltatása fordult elő, kik voltak: Melczér Antal falusi jegyző, Lázár József fiatal tanuló, Lázár György ispán fia, Földházi Dani abrudbányai bitokos, Ajtai János abrudbányai kereskedő és Hudek János, Januku koesisa. Ezek, mint a meghaltak könyve bizonyítja, főbe lövetve, a bisztrai cigányok által temették el. De ezek sem Janku parancsából lövettek meg, hanem a féltelen nép dühének lettek áldozatai, mint menekülők. A fő matador Chorehesiu Nikulaj volt.

Egyébiránt, hogy az itteni magyarságnak és vagyonának komolyabb baja nem történt, sőt a plebánia és egyes jobb érzelmű románok, mint Korke Petru Mark, Szabó Nikulaj és Kánturam Szabó Péter háza is több abrudbányai magyar menekültnek ázilumául szolgáltak: ez Janku Avram prefectnek köszönhető, kit itt egyáltalán humánus indulatu népvézérnek tart magyar és román, s kit a történelem is az Axenték és Bálint-féle prefectől elütőleg kedvezően characterizál.

Janku Avram, kit a történelem havasok királyi titulussal ruházott fel Alsó-Vidrán (Topánfalva egyik filiájában) született. Atyja Janku Alexandru faedénykereskedés és koresmárlás folytán a tehetős gazdák közé számított s mint ilyen bíró és gornik*) — viselt ember volt és fiát kellő nevelés és tanításban részesítette. Jankut az 1840—41 isk. évben Zalathnán „in superiore humanitatis classe“ találjuk, mely osztálylial gymnasiális tanulmányait minden tantárgyból „cum eminentia“ fejezte be.** Inuen Kolozsvárra a jogra ment Jogi tanulmányai gyakorlati részét mint cancelista Marosvásárhelyt fejezte be s ügyvéd levén, mint ilyent találta a forradalom s emelte oláh népe vezérére.

Egyik ismertetője a Kolozsvárról megjelenő „Ungaria“ román folyóirat 1892 évi 5-ik számában „Jancu si revolutionarii Romani“ című cikkben következőkben characterizálja: „Janku semmikép sem hasonlítható össze Bálint és Axente lázadókkal. Ezeknek kegyetlensége és nyers természete nem található fel benne. Más anyagból volt ő gyurva. Erzekény lélek, tiszta gondolkodás, nemes emberszeretet s szép remények egy jobb jövő iránt valának főbb tulajdonságai. A román forradalmárok közül egyedüli volt, ki magasabb politikai eszmék iránt tudott lelkesülni s európai világnézettel bírva, nem volt sok gyűlölettel eltelve a magyarok iránt: ő nekik barátja volt. A romániai forradalmi bizottság egyedül ő benne bízott; vele volt politikai összeköttetése; vele közölte titkos terveit: egyedül őt hívta fel a magyarok ügye iránti küzdelemre az oroszok ellen... De nem volt eléggé energikus, nem volt parancsoló ereje, remény és esalódás kölesönösen váltakoztak benne s így a romániai románság igaz ügyén sem tudott lendíteni.“

Mondják, hogy népe javára sokat remélt, mert Bécs sok ígérettel biztatta; de midőn a forradalom lezajlása után tapasztalta, hogy népe a magyarral együtt egyforma elnyomatás alá került: lelkére sötét homály borult, esendes örült-

*) Gornik, szláv szó; de az oláh e néven ismeri és nevezi az erdőőröket.

***) Protocollum Regii Gvmm. Zal.

ség szálta meg lelkét. Mint ilyen a háttérben években Brádon láttam. Kis titkokjából szomorú nótákat fújdogálva, a könnyűlet kenyerén tengette élte sötétlő napjait. Hunyad megye Váka temetőjében pihennek porai.

Érintett characternek köszönhető, hogy daezára, hogy Topántalva volt hadiszállása, de itt személyéhez kötött kegyetlenségek nem feketítik emléket; sőt jóakaratu védője volt a plebánia és kebelébe menekült magyarság és Kapatán Márton plebánosnak, kinek népszerűségével versenyzett a most is élő öreg kántor Szabó Péter apja Szabó Károly egyházmegyénk néhai talentamos papjának, ki mint kis deák és jó dobos nemüi ügyességét ezen zavargós időkben akárhányszor volt kényszerítve az oláh táborban érvényesíteni. —

10. *Könyv és levéltár.* Az itteni könyvtár összesen 121 drb művet számlál. Feltűnőbb bécsi mű egy sines közöttök. A régi fundus instructus szerü munkákon kívül kiegészítő részét az Arkozy- és Görözdös-féle hagyatéki könyvek képezik. Az anyakönyvek 1779-től vezetettek. Két kötetből állanak. Az I. számú a plebánia történetére, különösen Szabó Albert lelkészről fontos adatokat tartalmaz. Protocollum 3 van. Az első a Hóra-világ jellemzésére tartalmazza Batthyányi püspököknek 1735 január 17-én kelt egy igen szép körlevelét. Ennek egybíránt minden plebániában meg kell lennie. A háztörténelmet Görözdös kezdette vezetni és én folytatam ezen sorokban. A levéltár efemer jellegü hivatalos iratokat tartalmaz.

Irodalmi élet nyilvánulatai itt ismeretlenek.

11. *Fotóok.* A felséges uralkodóház, mint a templom legelső kegyes felszereléséről, a *templom történetéről* már megemlékeztem, ugyszintén a bádeni németekről is.

Itt most még csak következőket kell bevennem a plebánia történetébe: Loyczel Ferencz és feleségét Madán Máriát. Mint kir. járásbírói család, nemcsak a vallásosságban járnak elől jó példával: hanem már évtizedek óta évenként ellátják a templomot kellő gyertyaszükséglettel husvét ünnepein. Ezen kívül 1893 év nyarán egy-egy pár piros és lilaszín ministráns köntöst megfelelő diszítésekkel ajándékoztak. Ersek Elek doktorné az oltár diszítése körül fejtett ki buzgóságot, özv. Weirather Györgynével; míg özevgy Stáry Francziska Irén leányával a szöszék diszítésére fordíták figyelmüket és egy szép bronz szenteltvíztartót vásároltak. A temető bekerítése körül általános jótékonyaságot fejtett ki 1888 és 1892-ik évben a kis nyáj egyeteme és a Löwy izraelita család bőkezűsége; míg Binder János gyógyszerész 1893 június 19-én a a misebor szükségletétigérte fedezni; végül Szabó Péter öreg kántorom pedig nemcsak mint hagyományos ingyen ostyasütő, hanem mint a kis plebánia nagy készségü udvarmestere tűnik ki.

Ezek — és minden más jötevők — Stáry Gusztáv és Binder Gusztávnának, kik a temető körül buzgólkodtak — nevei legyenek mindörökre bejegyezve halás emlékezetünk el nem évülő Albumába.

(Folyt. köv.)

Szepessy báró pécsi püspök szobra.

Kegyeletes, szép ünnepet ül október tizenötödikén Pécs városa. Ezen a napon leplezik le ünnepélyesen Négyesi Szepessy Ignác báró volt pécsi püspök emléksobrát a bazilika

előtt levő sáfányon. A boldogult püspök e század elején élt és működött Pécsen, de azért az egész város emlékszik a kitűnő főpapra, a ki közhasznú alkotásaival valóban éreznél maradandóbb emléket állított magának.

Szepessy Ignác báró 1780. augusztus 13-án született Egerben. Iskolái végeztével tizenöt éves korában növendékpapnak állott be. A filozófiát Pesten, a theológiát Bécsben végezte el s mindeket helyen elnyervén a doktori czímet, 1803-ban papnak szentelték fel.

A kitűnő készültégü, jámbor életü fiatal pap gyorsan haladt előre a papi pályán. Az egri szemináriumban tanulmányi felügyelő, később érseki szertartó és titkár lett, az érseki udvarban aránylag kevés időt töltött, mert főpásztorá két év multán egri plebánossá nevezte ki. Ebben az állásban megmutatta, milyennek kell lennie egy hivatástalán szerető lelkipásztorának.

Kötelességeit buzgón, sőt önfeláldozással teljesíté s egy ízben buzgalmának, majdnem áldozatul esett. A nagy tüfuszjárvány alkalmával ugyanis szorgalmasan eljárta a betegekhez s lelki vigasztalásban részesíté őket. A ragadó betegség azonban őt is megtámadta és hosszú időbe került, míg fölépült belőle.

Nemsokóra, 1808-ban kanonokká nevezték ki s ilyen minőségben volt egyszersmind borsódi főesperes, lyceumi szónok, könyvtárör és végül kispépost.

Rudnay Sándor erdélyi püspököknek esztergomi érsekké történt kinevezetése után 1819-ben Szepessyt erdélyi püspökké nevezték ki. Uj méltóságát nem tekintette pusztá czímenek, beutazta lóháton egyházmegyéje minden községét s ahol megfordult, áldást osztott és tömérdek könnyet törölt le. Az erdélyi papnevelőintézetéről bőkezűen gondoskodott, valamint a gyulatebervári káptalanról és sok községről, melyekben új templomokat építtetett s a régieket újjáalakíttatta. Szelidsége, jósága és nyájas leereszkedése még mai napig is él az erdélyi nép ajkán.

Erdélyi hiveit mely szomorúság töltötte el, mikor 1828-ban szeretett főpásztorukat pécsi püspökké nevezték ki. Szepessy az ünnepélyes fogadtatást ki akarván kerülni, titokban érkezett meg Pécsre s beiktatása után megkezdte egyházmegyei körutját és egész napokon át fáradhatlanul hirdette az Isten igéjét magyar, német és horvát nyelven. Nevezetes tényleg volt, hogy egyházmegyéje területén minden egyes plebániában négy példányban leíratta a canonica visitatiót, mely még a mai nap is alapul szolgál a kongrua kérdés rendezésénél.

A népnevelés emelésére megalkotta a pécsi püspöki tanítóképzőt, mely mai napig is fennáll s az intézetet a lyceum épületében helyezte el.

Ebben az időben adta ki „Könyörgések és énekek” címü művét, mely a kortársak elismerésével találkozott, továbbá a Szentírást, melyet több egyházi író segítségével az 1832—36-iki országgyűlés alatt fordított le, magyarázott és saját költségén kinyomatott. Jóllehet beteges volt, e nagy munkája mellett részt vett az országgyűlés tanácskozásaiiban is.

Sokat tett papjai érdekében. Káptalanjának jelesebb tagjait egyházi méltóságokra ajánlotta s a káplánok sorsáról atyailag gondoskodott.

Legnagyobb alkotása azonban a lyceum, melyet fejedel

mi bőkezűséggel emelt virágzásra. Pompás lyceumi épületet építtetett és szükségeiről bőven gondoskodott. Jövedelmének fokozására ötvenezer forint költséggel könyvnyomdát rendezett be. A nagyhirű előde, Klimó püspök által 1774-ben létesített nyilvános könyvtárt Szepessy a lyceumba helyezte át, négyezer kötet válogatott könyvvel megajándékozta és újra megnyitotta.

Szepessy a mellett, hogy kitűnő főpap, a tudományok művelője és pártfogója volt, egyike volt egyszersmind a legkelkesebb hazafiaknak. A magyar nyelvnek nem volt buzgóbb terjesztője nála s Toldi Ferencz a m. tud. társ. 1839-iki évkönyvében ezeket írja róla: „A magyar nyelv és nemzetiség melletti mindenkor buzgósa tekintetéből 1830-ban az akadémia igazgató tanácsába felvetetett.” Különben az akadémia-nak nagyobb összeget adott.

Kifogyhatatlan jótékonyágát csak úgy gyakorolhatta, hogy magára és háztartására igen keveset költött. A halál 1838-ban ragadta el s a káptalani sirboltba temették el. Csak néhány kőbe vésett szó jelöli nyugvó helyét, de legszébb sirirata, ugymond egyik életirója, maga a város, melynek kelében nyugszik.

A pécsi papság és polgárság, melynek szívéből nem halt ki a nagy püspök emléke, néhány év előtt mozgalmat indított, hogy emlékszobrot állítsanak Szepessynek.

Közadakozásból végre egybe is gyűlt a szükséges összeg s a szobor készítésével Kiss Györgyöt, a kiváló szoborművészt bízták meg, a ki feladatának kitűnően megfelelt.

A szobor, melyet most öntöttek érzebe a budapesti Beschornér-féle műintézetben, álló alakban örökíti meg Szepessy pécsi püspököt. A főpap püspöki talárban, vállán paláttal éppen az oltár lépcsőjéről lép le s a kezébe tartja az evangéliumos könyvet. Magas nyúlánk természetén érdekesen simul a papi ruha. Nyakában a püspöki kereszten kívül a Szent István középkeresztje csüng. Hosszszakas nemes arczán és szemeiben komoly szelidség és nyájas jószívűség ül.

A szobor sziléziai gránitból faragott talapzatra jön, melyet két izléses dombormű ékesít. Az egyiken az a jelenet látható, mikor Pécs város küldöttsége diszmagyarba öltözve, tiszteleg Szepessy püspöknél, a másik meg azt a jelenetet tünteti fel, midőn Szepessynek bemutatják a lyceum terveit. Mind a két relief, úgy mint maga a szobor művészi ihlet alkotása, méltó a nagy főpaphoz és Pécs városához.

A szobor maga három méter, talapzata négy méter magas s remek harmoniában van a háttérben emelkedő bazilikával.

A leleplezés napján együtt ünnepel Pécs városával minden hazafi: az egész ország.

Dr. K. D.

Kisebb közlemények.

— **A katolikus tanúgy az ezredéves jubileumon.** A „Bács-Tiszavidéki rk. Tanító-egyesület” ézevi aug. 30-án tartott nagygyűlésén Dreisziger Ferencz munkatársunk, a kathol. tanúgyre nézve végtelenül fontos indítványt

tett. Az alábbiakban közöljük az indítványt s a beszédet melyet indítványa indoklására fölhozott. A beszéd, emlékezet után reprodukálva, körülbelül ez:

T. közgyűlés!

A kathol. tanúgy föltétlenül kell, hogy hazánk ezredéves fennállásának jubileumi ünnepején részt vegyen. Mert, ha igaz — a mit különben a világtörténelem minden lapja fényesen igazol — hogy a nemzetek és államok fönmaradásának egyetlen alapja a keresztény kultúra; s ha, midőn a mi kis nemzetünk állami lételének a kereszténység által biztosított ezredéves életét ünnepli: ezen ünnepről a kathol. tanúgynek hiányoznia nem szabad. Ez ha megtörténnék, a kath. iskolaügynek önmaga ellen elkövetett bűne lenne.

Bármennyire meg vagyunk is mi győződve ezek igazságáról, tekintve indítványom fontosságát s különösen az első résznek nagy körét, — a részletesebb indokolást megejteni elengedhetlennek tartom.

Mielőtt az indokolás lényegét bonczolnám, egy előzmény előhozását szükségesnek látom.

Jézus tanainak igazsága és világotváltoztató ereje mindenkor tisztán állott előttem. De — bevallom — e tanok organikus, megcsönkithatlan egysége, az emberiség erkölcsi és anyagi életében való csodálatos erejű szerepe, s így az ember rendeltetésének vizsgálása közben mindig az ezen tanokra, mint biztos alapra való helyezkedés csak azóta vált igazán véremmé s lelkem lényeges erejévé, mióta — nem tudom, magasabb szempontokból: helyesen vagy helytelenül? — az Evangéliumot mint egyszerű erkölcsant vizsgálom. Az Istenség fénye mindenkor meggyöngítette szememet a lényeg egységének keresésében; mint egyszerű munkához, elmém gyöngye erői mindig közelebb jutottak, mert az összehasonlítás könnyebb.

A mai irodalom tele van a keresztény tanok szidalma-zással kicsinylésével és gúnyolásával, úgy annyira, hogy a vizsgálódó ember, ha ezt a hangot készpénznek veszi, minden keresztény alapon dolgozó nevelőt, mint közveszélyes egyént, el kell, hogy iteljen. Az én előbb jelzett álláspontom engem azonban egészen másról győzött meg.

A mint a közönséges életben csak akkor veszszük komolyan az egyes ember állítását, ha cselekedetei az állításokkal harmóniában vannak; úgy jogosan helyezkedettünk erre az alapra az emberiség erkölcsi vezérei, a filozófusok tanítványával szemben is.

Lord Bacon hiú volt a bűnösség s bűnös volt annyira hogy még az ő inficiált korában élt angol társadalom is annyira fölháborodott ellene, hogy a királyi pecsetőri állásától elesapták. Hogy higgyek én ennek az embernek, ha ferkölesöt prédikál, vagyis helyesebben: ha újit!? Voltaire utolsó órai visszatükrözték az ő erkölcsének valódi képeit. A ki Krisztust szidalma, az Oltáriszentséget gyalázta egész életén át, és utolsó pillanataiban az Oltáriszentség utáni vágya ki nem elégítettvén, ebből eredő kétségbeesésében ama bizonyos edény tartalmát üríti ki: vajjon mikor mutatta magát igaznak? Voltaire egész élete hazugság volt. Hogy bihetnék én ennek a modern paradicsomi kigyónak!? Schoppenhauer siratta az emberiséget boldogtalanságáért, s emberszeretetéből fakadt e miatti elkeseredésében az emberi boldogságot a kéjes megsemmisülésében, a Nirvánában találva föl, — otthon, mint háziur szabad óráit arra fordítja, hogy lakóit minél

mesterségebben kinozza s a házbéremeléssel koldusbotra juttassa. Oh szent apostolok ezek mind! Méltóak Krisztus gyalázására!

És ha ezektől Jézus, az ember felé fordul a tekintetünk, mi mást élvez a szem, a lélek?! Egy alakra hozzánk hasonlatos, tökéletes lélek, ki tanaival, tizenkét halász mester segítségével, három évi tanítása által átalakítja a világot. És a mely tanok, a melyeket minden szavával egybehangzó cselekedete tesz még érthetőbbé, túl élik a világot, eddig is a mindennapi élettől a tudományok legmagasabb fokáig uralkák és emelik az emberiséget a tökéletesség felé. Ki, mert tudta, hogy az egész tanítványát Napként bevilágító tan: a felebaráti szeretet parancsa fog legtöbb ellenállásra találni az emberi önzés által, a keresztre feszül, hogy e szentséges katedrálról örökre bevesse példájával az emberiség lelkitületébe tanai igazságát. Ha lelkem ezt embert Júdás csókjától a keresztség kiséri nem borulok térdre, de lerokkadok átfoghatlan nagyságának hatása alatt. Es megsemmisülve vagyok kénytelen bevallani a pogány katonával, hogy az Isten ez, más nem lehet!!

Jézusról halálos ellenei is elismerik, hogy az emberek közt nincs, nem volt s nem is lesz soha hozzá fogható. A rideg józan-ész kívánja tehát az embertől, hogy ennek az Embertnek — s én hozzá teszem: Isten-Embernek — tanítását komolyan vegye, — s mindazokat, kik az Ő tanítványára helyezkednek, midőn az ember boldogságát munkálni akarják, ha esetleg más nézetten volna is, a becsületes törekvésből eredő tisztelettel nézze.

S ha ezekhez a tanokat is összevetjük és látjuk, hogy az ókor hőleselői mennyire mögötte maradtak, — az utána következők pedig Jézus tanai nélkül egy lépést sem tehetnek előre; s ha látjuk, hogy Jézus három évi tanítása hét ezer év óta uralka a világot, az utána következők ugynevezett „új tanai“ pedig vagy a semmisségbe tűntek, vagy pedig csak a külső húság frázisaival mondatnak javításoknak, de lényegileg ugyanazok, — más részben pedig az emberiség romlását idézték elő: a józan ész és egy kis jó szándék egyedül Jézus tanításához vezérli az embert. „Egy az alap és ez Jézus.“

En erősen vallom, és a nagy paedagógusok hozzáférhetlen tanai mind azt bizonyítják, hogy a Jézusra való helyezkedés eredményt ad, a tőle való elfordulás füst és pára, lehet, hogy szivárványt mutat, de állandóságot nem teremthet.

Ez az igazság.

És a mai helyzet? Oh az szörnyen igazságos!

Kivétel nélkül elfogadta minden paedagógiai árnyalat, hogy a nevelő oktatás végcélja: az erkölcsi jellem képzése. Ezt mondják és írják mindenfelé mai napság. De, ha ezt, szóról szóra ezt egy bevallott katolikus tanító mondja, vagy írja, szánó mosolyt kap az ugynevezett liberális kisebbség részéről és gúnyosokat ír róla minden, liberális pomádéval kikenyekedett paedagógiai gigerli. Ha pedig Jézusra, mint alapra mer hivatkozni, — és ha kimeri bontani azt a zászlót, melyen Jézus alakja áll a magyar szent korona mellett: a liberalizmus komolyabb része — nehogy ostobaságon fogják — agyon hallgatja e törekvést, vagy az ilyen munkát, a virgonczabb, mert üresebb azonban, a kiknek firkálmányai oly közel állanak a paedagógiához, mint a falusi dobos „jegyzetei“ a filozófiához — ez a had az ilyen munkát a sötétség

munkájának nevezi csak azért, mert Jézus nevét és esetleg a keresztény szót látta meg benne.

És nem jut eszébe senkinek a liberálisok közül, hogy egy Renán vagy Strauss, Jézus istenségét tagadó munkáját vágja az ilyen fráterek testének azon részéhez, melyet másnál arcznak neveznek; hogy megtanulnak p. o. Renantól, hogy: „Bár merre nézzen a szem az emberiség történetében, Jézushoz hasonlót találni soha sem fog. Járhatsz a vérszagu történet elejétől végig: a Nagy Sándorok törpe suhancok ez édig erő koloszsusz előtt; a kulturtörténet csillagai csakis a Nap fényétől kapják ragyogásukat.“ — Tudják ezt mind azok, kik Voltairere és követőire esküsznek, mosolyognak is tán az olyan füres vakmerőségek fölött; de az ő liberális igazságszeretetük nem engedi, hogy ezt a handabandát kellő értékeltségére szállítsák le, — mert ez jó víz az ő malmukra; — a katolikusok pedig, oh azok nagyon jó emberek! Ritkán mozdulnak meg, s ha teszik is, úgy mint a jó alvó, a másik oldalakra fordulnak, őket bizony az ilyen „szunyogdongás“ ritkán ébreszti föl.

Kicsinyeljük ezeket az apró elleneket, pedig veszedelmesek, mint a kolumbácsi légy: sokaságuk és vakmerőségük — nem akarom az igazi nevén nevezni — s ezenkívül támadásaik folytonossága annyira lenyűgözi a fölületlen úszó nagy tömeget, hogy éppen ez az egyik fő oka annak, hogy a közönség nem szeret ma a tisztán kathol. kérdésekkel foglalkozni.

S ez a hang és ez a modor nemcsak a napi sajtót uralka, hanem betört a paedagógia szent csarnokaiba is. Es itt is annyira magának hódította a többséget, hogy manapság majdnem heroizmus számba megy a tanítónak katolicizmusát nyíltan bevallani. Saját soraikban is pusztít ez a vész.

S ez nem is olyan nagy csoda. Tiszta katolikus paed. művünk kevés van s a mi van is, vagy agyon hallgattatik, vagy csak kis körben jó nyilvánosság elé. A kisebb, zajosabb féllel szemben nagyon játszuk a néma gyerek szerepét. Kathol. műveink így nem igen terjednek, a liberálisokat pedig majdnem ingyen osztogatják; kínálják mindenkinek s tudatlansággal fenyegetnek mindenkit, ki a földicsért művet meg nem szerzi. Veszik is dertreborúra. És eza szellem terjed az olvasni szeretők között. Ez baj. — A fölületes, a napi sajtón élőködők pedig csakis ezt a szellemet kapják tápül. Mindig, mindenütt ezt hallják dicsőíteni; mindenkor a katolicizmust látják a a pellengérré gúnyköteléssel kikötve: természetes, hogy lassankint megritkulnak a szív és a lélek vonzalmai a katolicizmus iránt. Általánosan jellemezve állapotainkat: a pihenő téren állunk.

De vannak, kik ebből a pihenő állapotból kilépve, saját véreiket kisebbitik, hogy mások előtt nagyobbaknak tűnjenek. A ki katolikus irányt szolgál akár szóval, akár írásban: az szolgálalkü, uszályhordozónak bélyegeztetik. Miért? mert ez liberális? Nem! Azért, mert az illető lelkében nincs meggyőződve a Jézusi tanok véghetetlen fontosságáról — mert nem ismeri igazán — s így önmagából indulván ki, másró is azt hiszi, hogy nem meggyőződésből teszi azt, a mit tesz. Éppen ez a tapasztalat nyitja meg előttünk a mi ügyeink állapotának sivárságát.

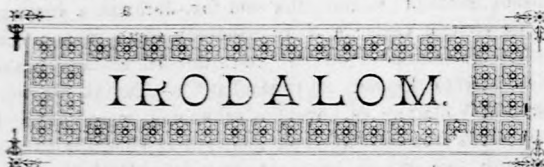
Ez a magyarázata annak, hogy köztük sokan többre tartják az ugynevezett községi tanítókat, mint a kath. felekezetieket. Nem akarom leszólni a másik tábor férfait; ha-

nem azt igen is állítom, hogy ha minden kath. tanítót a maga egyforma közs. vagy állami vagy bárminő párjával összeköltítanék, a fölös, pár nélkül elmaradt kath. tanítók között igen sok a jobbák közé kiálthatná a túloldadra tiszta önérettel:

Vagyok olyan legény mint te!
Vagyok olyan rendet mint te!

(Vége köv.)

Dreiszigler Ferencz.

— **Ha megtanítjátok a népet olvasni — adjátok kezébe jó olvasmányt!** Tanulságos és igazán épületes olvasmányul a nép számára, a népkiskolai vizsgálatok alkalmából a ftdő lelkészkedő papság becses figyelmébe ajánljuk a „Képes missió-könyvtár” füzeteit. Minden füzet önálló egészet képez, 48 lapra terjed, 4—5 képpel. Bérmentve, postafordultával küldünk: 15 pld. 70 kr., 30 pld. 1 frt. 15 kr., 100 pld. 2 forint 95 kr., a befolyó összegek a missió-társulat javára nyilvánosan nyugtáztatnak a „Képes missió-könyvtárbar.” Minthogy a jó olvasmányok terjesztése leginkább a lelkipásztorok áldozatkészségét igényli s mivel tömeges megrendelésekre számítunk, azért állapítottuk meg a füzetek árát oly esékély összegben, hogy bárki által megszerezhető legyenek. Meg vagyunk győződve, aki egyszer ily füzetet kezébe kap, a másikat és harmadikat is megszerzi magának.

Ajándék-könyvül művelt családok és középiskolai ifjak részére olvasmányul melegen ajánljuk „Afrikai élet” cím alatt megjelent, 11 ívre terjedő művet, mely érdekfeszítő utleírásokat tartalmaz Afrika ama részeiből, ahol Stanley legújabbban felfedező utját megtette. Hogy ügyfeleink művelt kath. köröknek e művet mint ajándékot nyújthassák, abban a kellemes helyzetben vagyunk, hogy adhatjuk, míg intenciókkal rendelkeznék, erga absolv. sacra is és pedig: 1 példány 2 sacra; 4 példány 7 sacra; 8 példány 12 sacra. A becses megrendelést posta fordultával bérmentve eszközöljük. A megrendelést intézni kérjük névtükre vagy lapunk címére. — Nagyvárad, 1893. szept. 20. N. Nagy István, szerkesztő.

Napi események köréből

— **Szt. Mihálynak,** egyházmegyénk védő-szentjének ünnepe n. g. és ft. **Balint Károly** apát-kanonok ur pontifikált; a **szt. beszédet Zlamal Agost** tartotta. Papnövédeink **Resch György** új karnagyunk vezetése és **Németh Gyula** székesegyházi káplán segédkezése mellett teljes praecizitással adták elő Schweitzer miséjét. Az új karnagy, ki egyuttal összes intézeteink zene- és énektanítója, már rövid titléte alatt kiváló bizonyosságát adta tehetségének és ügybuzgóságá-

ságának. (Szép reményeket fűzünk jövőjéhez s Isten áldását kívánjuk működésére!)

— **Honorem, cui honorem!** Fennebb említettük; hogy székesegyházunk új karnagyává **Resch György** volt dunabogdányi kántor-tanító neveztetett ki. **Fogarasi János** ki több mint 20 éven át viselte a karnagy- és zene- s énektanítói tisztet, akuttá vált betegeskedése következtében volt kénytelen nyugdíjba menni. Mi, kik tanui voltunk bosszas és heusülletet betöltött munkásságának s velünk együtt — joggal hisszük az erdélyi papság zöme, fájó szívvel — mondunk neki Isten hozzád-ot s azt kívánjuk, hogy a jól megérdemelt nyugdíjat teljesen helyreállított egészséggel még igen soká élvezze!

— **Pályázat.** Az esztermei csupán kántori állomás lemondás folytán üresedésbe jöven arra ezennel pályázat hirdettetik: évi jövedelme: 1.) 50 kalongya ős, 50 kalongya tavasz gabna, 2. Ospara 50 forint. 3.) Stalából 40 forint. 4.) Votivalis miséből 3 frt. 5.) 71 terü fa, 6.) 2 hold 854 □ öl szántó, 7.) 1 hold 168 □ öl kaszáló. 8.) tisztességes szállás két szoba, kamara, csűr, istálló, szekérszín, sertésöl és veteményes kert a segéd kántoral együtt használatra. Kötelmei kántori teendők végzése, szükség esetében a segéd kántori teendők helyesítése is. A kellőleg felszerelt pályázati tolyamodványok folyó év, october 15-ig bezárólag a plebániai hivatalhoz beküldendők. Személyesen megjelenők előnyben részesülnek. Eszternek, 1893 szeptember 25-én. B. A. l. Ign. ácz, plebános.

— **Pályázat** a t. r. kath. kántortanítói állomásra. Javadalom: készpénz 198 frt 90 kr. tizenhárom hold szántó s kaszálóból álló föld haszonélvezete, melyeknek közelben lévő tagosítása nemsokára bekövetkezik, eszeréppel fedett jó lakás, két szoba, konyha, kamra pinézével, köistálló, kis szin, sertés öl. Félhold veteményes kert. Pályázók Püspök úrnak s Exzellenstijához címzett kérésüket október 16 napjáig alattírthoz küldjék. — Türben, (posta Balázsfalva) 1893. szept. 26-án. G. Á. Mikló s, róm. kath. lelkész.

— **Pályázat.** Gyergyó-Ujfalu rkath. hitközség a kántor-tanítói állomásra pályázatot hirdet. A kántortanító évi jövedelme: 120 kalongya rozs- és ugyanayi zab; 2. Osparából 65—70 frt; 3. Stolaris jövedelem 80—90 frt; 4. A misealapítványokból 7 frt 60 kr; 5. Mintegy 100 terü búkkfa. 6. A k. fordulóban szántóföld 2 hold 652 □ öl; 7. Kaszáló minden évben használható 1 hold 1302 □ öl; 8. 2 szoba konyha és pinczéből álló lakás; veteményes és gyümölcsös kert, külön udvar a szükséges gazdasági épületekkel ellátva. Kötelmei: a kántori teendőkn kívül a nagyobb iskolás gyermekek rendes tanítása és a faiskola kezelése. A kellőleg felszerelt pályázati tolyamodványok f. évi október 1-ig bezárólag a plebániá hivatalhoz beküldendők s ugyanazon napon d. u. 2 órakor a pályázók orgona és énekpróbára személyesen megjelenni felhivatnak. Az állomás a püspöki kinevezés kézbevétele után késedelem nélkül elfoglalandó. Gyergyó-Ujfalu, 1893 szeptember 10-én. Molnár János, plebános; egyháztanácsi elnök. Balla István, egyh. tan. jegyző.

Kiadja: Az erdélyi róm. kath. irodalmi társulat. Felelős szerkesztő: ZLAMAL AGOST.

Szerkesztőtársak: BALINTH GYÖRGY, Dr. CSERNI BELA, FEJÉR GERŐ, VASS ALBERT.